

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY A VÝBĚR POJIŠŤOVACÍHO MAKLEŘE

Řada organizací a společností, které se při výběru poskytovatele služeb pojišťovacího makleře a poradce pro oblast řízení rizik musí s ohledem na svůj statut řídit zákonem o veřejných zakázkách, se v posledních letech stále častěji zabývá úskalími, které takový výběr představuje.

Nejasnosti vznikají jak při přípravě a v průběhu procesu výběru makleře, tak při definování jeho pravomocí, při přípravě veřejné zakázky na pojištění zadavatele a zejména při stanovení způsobu a formy odměňování makleře za jeho služby.

Všechny tyto otázky jsou předmětem nekonečných, nejasných a vyhýbavých diskusí odborné veřejnosti, ale bohužel, též velmi kritického zájmu médií. Bez zajímavosti není ani to, že některá výběrová řízení na pojišťovacího makleře byla nebo jsou v současné době předmětem přezkumu ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Několik zajímavých faktů z trhu veřejných zakázek (VZ) na pojišťovací makleře:

- za posledních 6 měsíců proběhly 3 VZ na makleře
 - z toho 2 vyústily ve spor u ÚHOS (Olomoucký kraj, ČEZ), 1 zrušena zadavatelem (ČEPRO)
 - ostatní zadány zcela bez výběrových řízení, případně mimo režim zákona o VZ
- za posledních 6 měsíců proběhlo 27 VZ na pojištění
 - z toho 10 v pořádku, 10 nezákonných (nejasnosti ohledně postavení makleře a úhrady jeho provize), 7 prozatím nevyjasněných

- VZ na makleře nejsou vyhlašovány, resp. jen 1 z 10
- VZ na pojištění obsahují netransparentní a nezákonné požadavky na úhradu provizí (2/3 všech)
- VZ tolerují režim skrytých provizí nebo jsou vadné z dalších důvodů

Činnost pojišťovacích makleřů je regulována zákonem 38/2004 Sb. o pojišťovacích zprostředkovatelích. Kromě řady povinností tento zákon rovněž stanovuje, že makleř je odměňován zprostředkovatelskou provizí z pojistného, které platí pojištěný, nebo jiným způsobem, který si mezi sebou pojistitel, pojištěný a makleř dohodnou.

Vzhledem k tomu, že provizi platí makleři pojišťovna, domnívají se mnozí klienti včetně zadavatelů podle zákona o veřejných zakázkách, že se při výběru makleře zákonem o veřejných zakázkách řídit nemusí. Pokud totiž makleři za jeho služby přímo neplatí, nevzniká jim vůči nim žádný finanční závazek.

Abychom umožnili i klientům a dalším obchodním partnerům naší společnosti seznámit se s názory na danou problematiku, oslovili jsme jednoho z nejvýznamnějších právních odborníků v České republice na oblast veřejných zakázek, pana JUDr. Daniela Weinholda, partnera advokátní kanceláře Weinhold Legal a předsedu expertní skupiny Platformy pro transparentní veřejné zakázky.

ROZHOVOR O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH S JUDR. DANIELEM WEINHOLDEM

Pane doktore, souhlasíte s názorem, že výběr služeb pojišťovacího makléře podléhá zákonu o veřejných zakázkách?

Podle zákona o veřejných zakázkách jsou zadávány veřejné zakázky na jakékoliv úplatně poskytované služby zadavatelům, pokud nejsou splněny specifické podmínky výjimek podle tohoto zákona. Obecně proto zadavatelé i při výběru poskytovatele služeb pojišťovacího makléře mají postupovat podle zákona o veřejných zakázkách – jde o službu jako jakoukoliv jinou.

Někteří zadavatelé v poslední době dochází k závěru, že zprostředkovatelská provize je skutečně cenou služeb makléře, a jako taková by měla být hodnotícím kritériem při jeho výběru. Ovšem v praxi se pak setkáváme se zajímavým přístupem, kdy jsou v rámci soutěže zájemci z řad makléřů vyzváni, aby nabídkovou cenu za své služby vyjádřili prostým procentem, resp. výši procentuelní provize z pojistného za pojištění, které zadavatel v budoucnosti za součinnosti makléře na základě jiné veřejné zakázky na pojistitele pojišťovny uzavře.

Tato praxe přináší řadu absurdních situací, jako když např. všichni soutěžící uvedou jako nabídkovou cenu 1%, přitom není vůbec jasné z jaké základny atd.. Navíc k okamžikům výběru makléře, s ohledem na neustálé se měnící vývoj cen na světových pojistných trzích, není výše budoucího pojistného známa. Kromě toho není možné vyloučit situaci, za které bude zadavatel nucen z nějakého zákonného důvodu budoucí zakázku zrušit. Otázkou je, zda se makléř

v takové chvíli zachová profesionálně a zrušení zakázky na pojištění svému klientovi doporučí, nebo zda bude prosazovat uzavření pojištění „za každou cenu“, aby odměnu za svoji práci, tedy zprostředkovatelskou provizi z pojistného, zinkasoval.

V této souvislosti se Vás chceme zeptat, jaké je Vaše stanovisko k soutěžení nabídkové ceny v podobě prostého % z budoucího pojistného?

Zadavatel je povinen při postupu podle zákona o veřejných zakázkách dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Podmínky výběru pojišťovacího makléře by proto měly být vždy nastaveny takovým způsobem, aby bylo možné těmito zásadám dostát. Splnění podmínek je pak nutné zkoumat pro každé zadávací řízení individuálně – jestliže by však zadávací řízení bylo vyhlášeno takovým způsobem, že by neumožňovalo vyhodnotit nabídky v souladu s těmito zásadami, došlo by k porušení zákona.

Na trhu pojištění zadavatelů se objevila myšlenka zcela se oprostit od odměňování služeb makléře provizí z pojistného a využít možnost honoráře placeného makléři přímo zadavatelem. Existuje názor, že v takovém případě by museli makléři stanovit cenu svých služeb a zadavatelé by kritériem výběru zvolili nabídkovou cenu, kterou se rozumí honorář za služby makléře vyjádřený absolutní částkou v příslušné měně bez vazby na výši pojistného. Současně by se zájemci z řad konkurujících si makléřů zavázali nepobírat žádné provize, přímé ani nepřímé, z pojištění, které zadavatel na základě další navazující veřejné zakázky na pojistitele uzavře.

Co si tomto způsobu odměňování myslíte?

Tento způsob odměňování se zdá být jednou z akceptovatelných forem odměňování za služby v souladu se zásadami, na nichž je zákon o veřejných zakázkách postaven.

Zajímavé bude v této souvislosti sledovat legislativní vývoj, zejména současnou legislativní iniciativu směřující k přijetí významné změny právní úpravy činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů. Připravený vládní návrh novely zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích totiž výrazně zpřesňuje jak opatření proti konfliktu zájmu, tak i otázku jak a kým je zprostředkovatel honorován. Přijetí této nové úpravy tak může mít důležitý vliv na způsob, jakým budou příslušné služby moci být poskytovány zadavatelům.

Závěrem nám pane doktore dovoluji, abychom Vám poděkovali za rozhovor a požádali Vás ještě o pár slov o aktivitách Platformy pro transparentní veřejné zakázky, již expertní skupině předsedáte.

Platforma pro transparentní veřejné zakázky sdružuje zástupce veřejných institucí, politických stran, asociací podnikatelů, zahraničních komor a neziskových organizací. V květnu 2010 přijala 39 opatření na zvýšení transparentnosti a efektivnosti veřejného zadávání, s cílem prosadit jejich začlenění do novely zákona o veřejných zakázkách, a do dalších legislativních a mimolegislativních nástrojů. V současné době vrcholí proces přijetí velké novely zákona o veřejných zakázkách, která většinu navržených principů obsáhne. Doufáme, že se proto dočkáme nové právní úpravy veřejného zadávání s účinností k začátku roku 2012.

Děkujeme za rozhovor a přejeme Vám mnoho osobních i profesních úspěchů.

Zásady výběru pojišťovacího makléře formou VEŘEJNÉ ZAKÁZKY (postup doporučený Českou asociací mezinárodních pojišťovacích makléřů)

1. Zadavatel oddělí proces výběru pojišťovacího makléře od následného výběru pojišťovny.
2. Zadavatel provede výběr pojišťovacího makléře v souladu se zákonem 137/2006 s tím, že jeho služby budou přímo hrazeny zadavatelem a tedy kritériem výběru bude nabídková cena. Nabídkovou cenou se rozumí honorář za služby makléře vyjádřený absolutní částkou v příslušné měně bez vazby na výši pojistného.
3. Současně se zájemci z řad konkurujících si makléřů zavázají nepobírat žádné provize, přímé ani nepřímé, z pojištění, které zadavatel na základě dalšího navazujícího výběrového řízení (veřejné zakázky) na pojistitele uzavře.
4. Zadavatel dále určí v souladu se zákonem 137/2006 příslušný druh zadávacího řízení, technických podmínek či rozsahu kvalifikace uchazečů. Mezi ně patří např. odborná zkušenost a praxe zaměstnanců makléře, kteří se budou

na poskytování služeb podílet, reference a zkušenosti s poskytováním služeb obdobným subjektům, dosažitelnost a dostupnost (např. v případě pojištění měst či obcí), jazyková vybavenost pro případ speciálních rizik a druhů pojištění dostupných pouze na zahraničních pojistných trzích (např. letecká rizika, důlní činnost, energetika, zpracování a přeprava ropy a ropných produktů, jaderná rizika, rozsáhlé infrastrukturní projekty) apod.